

BÉKÉSMEGYEI FÜGGETLENSÉG

POLITIKAI LAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Békéscsaba, Kispac-tér, Zvaratkó-ház

Egyes szám ára 6 fillér.
Vármegyei telefonszám 67.

Megjelenik hetenként kétszer: szerdán és vasárnap

Főszerkesztő:
Dr. PÁNDY ISTVÁN

Felelős szerkesztő:
Dr. RELL LAJOS

Előfizetési árak helyben és vidéken:
egész évre 10 kor., negyedévre 2-50 kor.,
félévre .. 5 kor., egy óra .. —85 kor.
Nyiltér soronként 25 fillér

Röjzogi és szociális haladás.

Sokszor találkozunk azzal az értelmetlen felfogással, mely a nemzetnek köjzogi, függetlenségi törekvéseit szembe helyezi a gazdasági és szociális haladás követelményeivel. Mintha bizony az a nemzet, amely politikai és gazdasági függetlenségének megteremtésén dolgozik, kénytelen volna a gazdasági és szociális haladás követelményeit elhanyagolni és megfordítva, mintha az a nemzet, amely a gazdasági és szociális eszközök munkálja, kénytelen volna a függetlenségeért folytatott munkát abbahagyni.

Ez a kettő nemcsak hogy nem ellentétes egymással, hanem szorosan összefügg. És csodálatos, hogy éppen nálunk, Magyarországon helyezik sokan ellentétbe ezt a két törekvést; abban az országban, amely az ellenkezőre a legdicőbb történelmi példát mutatja, a Kossuth Lajosét, aki az ország köjzogi függetlenségének megteremtésével egyidejűleg teremtette meg a legnagyobb szociális átalakulást, amelyet a magyar történelem ismer.

Ennélfogva üres, értelmetlen és a legtöbb esetben álnok beszédnek kell bélyegeznünk az olyan beszédet, hogy hagyjuk már abba az örökös „meddő” köjzogi harcokat és térjünk

már rá a szociális, kulturális és gazdasági haladás termékeny mezejére. Az ilyen beszédekre csak azt felelhetjük, hogy becses engedelmeükkel nem fogjuk abbahagyni sem az egyiket, sem a másikat. Nekünk mindenkettő kell: a *nemzeti függetlenség is, a szociális haladás is*. És ha valaki mégis hinne a kettő közötti ellentétben, hát annak azt ajánljuk, hogy figyelje meg a különbséget, mely a bukott szabadelvű rendszer és az új rendszer szociális politikája között van.

Hiszen voltaképpen számbavehető szociális politika nálunk csak azóta van, amióta a nemzet az új rendszer inaugurálásával a *nemzeti függetlenség megteremtését tüzte ki céljává*.

A dolog érthető. Az olyan kormányzati rendszer, mely a nemzet aspirációiról lemond, nem a nemzetre támaszkodik, hanem felülre, a hatalom eszközei révén nyeri fönnállása föltételeit, ennél fogva bátran elhanyagolhatja a nemzetnek ugy köjzogi, mint szociális kívánalmait. Ellenben a nemzetre támaszkodó kormányrendszer kénytelen figyelembe venni ugy amazokat, mint emezeket, mert máskülönbben elégedetlenség támad a nemzetben és a talaj elvész lábai alól. Itt a magyarázata annak, miért volt a szabadelvű korszakban mind a két

téren pangás és miért van most mind a két téren haladás.

Ez a mesterséges szembeállítás nem új és nem is honi termék; kívülről, felülre impotálták azt már réges-régen. Századok óta kínálják nekünk a bécsi udvari körök nemzeti függetlenségünk fejében a „népjólétet” és századok óta próbálgatják fölhasználni a nemzeti törekvések ellen a szociális demagógiát. Ezt tapasztaltuk 1849-ben és 1905-ben. Sőt itt rejlik a magyarázata annak a csodálatos lélektani tünetnek is, hogy míg a szabadelvű rendszer alatt az udvari körök a legmerevebb ellenzői voltak a választói jog kiterjesztésének, annak bukásával egyszerre a legkiterjedtebb, a legáltalánosabb választói jog hiveivé csaptak föl.

Mi ennek csak örülünk, mert a jogok kiterjesztésétől nemzetünk megerősödését és elleneségeink ahhoz fűzött reményeinek meghiúsulását várjuk, de mint jellemző dolgot említjük fel ezt a pszichológiai változást.

Ezekkel a kínálásokkal és próbálkozásokkal szemben nemzetünknek csak egy válasza lehet: az, hogy a nemzet nem hajlandó egyiket a másikért föláldozni, mert neki mind a kettő kell. Sohse akarják a magyar népet boldogítani a magyar nemzet rovására, mert nálunk

nép és nemzet egyet jelent. Ennélfogva egyet jelentenek a népjogok és nemzetjogok is, mert a nemzeti fejlődés együtt jár a népjólét emelkedésével, a nemzeti hanyatlás a népjólét hanyatlásával.

Ezen szoros összefüggésnél fogva biztosra vehetjük, hogy ha a köjzogi téren megint rálépünk a lemondás posványos útjára, akkor a sorvadás és visszaesés következik be a szociális és gazdasági téren is. A köjzogi lemondás politikája a közvéleménnyel szemben megint csak erőszakkal és korrupcióval tarthatná fönt magát, már pedig az ilyen erőszakos és romlott kormányzattól hasznos alkotásokat várni nem lehet.

A Kuria döntése

A Koren-féle alapítvány ügyében.

A „Békés” című lapnak 1904. évi október 16-iki számában Békéscsabáról eredő sugalmazás alapján — s a cikk nyomán a budapesti napilapokban is — Koren-féle alapítvány címen tudósítás jelent meg, mely főbb pontjaiban a következő: „Koren Pál békéscsabai lelkészé lett megválasztása után, bemutatkozása alkalmával az első egyházi ülésen kijelenté, hogy elérkezettnek látja az időt: „tettel bizonyítani”, hogy az egyház érdekeit szívében viseli. Azért ígéretet tett, hogy évente

Az államtitkár ur.

A miniszter várótermében mintegy harmincan lesték a percet, hogy ő excellenciája magas színe elé kerülhessenek. Többnyire tanárok, tanítónők, akik személyes bemutatkozás révén gyorsabb előmenetelt, legrosszabb esetben áthelyezést reméltek, — itt ott egy pap, aki lilaszínű cingulusán babrált és leghőbb vágya az volt, hogy olvasó vagy éneklő kanonokká lehessen. Az egyik közülük most felkelt a puhára párnázott bőrpamlagról és kissé táncoló léptekkel odalejtett a titkár asztalához.

— Sokáig késik Ő Nagyméltósága, — mondotta panaszos hangon — már félegyre jár az idő, holott az audencia tizenkét órára van kitűzve.

— A kegyelmes ur valószínűleg a parlamentben van elfoglalva, — felelte a titkár, miközben szemével átfutott a kihallgatásra jelentkezettek névsorán.

E pillanatban megszólalt a villamos csengő, melynek hangjára a titkár felugrott a székeről.

— Pardon, — mondá — az államtitkár ur hívat.

Azzal kirohant. Pár perc múlva újra megjelent a teremben és fennhangon mondá:

— A kegyelmes ur parlamenti elfoglaltsága miatt ma nem tarthatja meg személyesen az audenciát. Helyette az államtitkár ur fogja Önöket fogadni.

A kijelentésre sokan ajkbiggyesztéssel feleltek.

— Akik a kegyelmes ur személye-

hez bármilyen okból ragaszkodnak, — folytatta a titkár — sziveskedjenek a legközelebbi audienciához jelentkezni és a mai listáról magukat töröltetni.

A listáról több mint a fele jelentkezőnek törölte a nevét és távozott.

Alighogy elmentek, megnyílt az egyik ajtó és az államtitkár lépett be rajta. Anélkül, hogy ügyet vetett volna a hajlongásokra, keresztül sietett a váróterem és benyitott a fogadószobába, melynek ajtaját behuzta maga után.

A titkár még egyet-mást javítgatott a listán, azután fölkel, hogy bevigye az irást az államtitkárnak.

— Bocsánat, titkár ur egy szóra! Egy fiatal nő ajkáról hangzottak e szavak. A titkár megállt és szemügyre vette a nőt. Körülbelül harminc éves

lehetett. Kissé elvirult, de még mindig szép volt. Valamivel magasabb a közepesnél. Karcsu termetén egyszerű fekete ruha feszült meg. A kalapjáról áttetsző lila fátyol hullott az arcára, mely zavarodottnak látszott amiatt, hogy a figyelmet magára irányította.

A titkár kérdőleg nézett rá. A nő közelebb lépett hozzá és halkabb hangon mondá:

— Szeretnék utolsónak maradni!

— Amint parancsolja. Szabad kérnem a nevét?

— Kardos Béláné.

Megkezdődött a kihallgatás. Alig egy-két percig tartott mindenik. Egyik a másik kezébe adta a kilincset. Félkettő tájban a titkár végre Kardos Béláné nevét hívta fel.

Kardos Béláné fölkel, a nagy tü-

Ezideig irántam tanúsított pártfogásuka, megköszönve, és azt továbbra is kérvet vagyok tisztelettel

GRUBER SAMU

órás és ékszerész

Békéscsabán, a posta mellett.

5 korona! Nagy feltűnést keltő olcsó árak! 5 korona! Van szerencsém igen tisztelt vevőim b. tudomására adni, hogy sikerült jutányos áron beszerezni, melyeknek darabját 1 évi jótállás mellett 5 koronáért árusítom. Egyben bátor vagyok ajánlani, hol raktáron tartok mindennemű zseb, fali, inga, ébresztő és fali-órákat, melyeket pontosan szabályozva, 2 évi jótállással olcsón árusítok. — Órák és ékszerész javítását elfogadom.

száz forintot fog az egyház rendelkezésére bocsátani a vallásos buzgóság és különösen az egyházi énekgyűjtemény emelése céljából. Ezen cél elérésének módját közelebbről is meghatározó, midőn kikötötte, hogy ezen évi száz forinttal oly békéscsabai ev. tanítók jutalmaztassanak, akik a jelzett irányban való működésükkel arra legérdemesebbnek fognak találni.

Majd tekintet nélkül arra, hogy a nevezett lelkész ellen megindított per tárgyalása pár nap múlva fog megtörténni a gyulai törvényszéken — nyilván hangulatkeltés céljából — így folytatja a cikkíró:

„Maga a javadalmas lelkész — aki mint szép hírnévnek örvendő egyházi férfi — időközben espressé választatott, ezen nagylelkű alapítványként jegyzett tetteinek összes erkölcsi és anyagi (sic!) előnyeit — a közbecsületetés és rangbeli emelkedés révén — éveken keresztül élvezte ugyan anélkül, hogy fentebb jelzett kötelezettségének eleget tett volna. Mintha az a békéscsabai egyháznak felajánlott száz forint közreható volna az egész egyházmegye bizalmának elnyerésére vagy pláne „anyagi előnyök” biztosított volna a nevezett lelkész részére.

A dolog vége az lett, hogy az egyház „felszólította lelkészét, hogy a már esedékessé vált összegeket — mintegy 3000 koronát — fizesse be, vagy másként biztosítsa az egyház jogos követelését. K. P. ezt megtagadta oly indoklással, mely a legsúlyosabb vádakot tartalmazza az egyház vezetősége ellen. Az egyház presbitériuma erre megbizta a maga ügyészét, hogy — haladéktalanul tegye folyamatba a pert.

Ez a híradás annyiban megfelel a valónak, hogy a helybeli ev. egyház tényleg pert indított 2200 K tőke és járulékaik iránt, amely összeget a ne-

vezett lelkész ígérete ellenére állítólag le nem fizette. Az ügy felebbről le következtében a m. kir. Kuria elé került s a Kuria most végleg eldöntötte a következő ítéletével, amelyet azon az alapon, hogy a Békés című lap fent jelzett cikkében így nyilatkozott: „E per alkalmából oly fontos egyházi jogi kérdés felett keli döntenie a bíróságnak, mely méltán számíthat a legszélesebb körben a jogászai szaktektélyek érdeklődésére”, — mi, ime, ide iktatunk. A Kuria: „Mindkét alsó bíróság ítéletének alperest feltétlenül és feltételelesen marasztaló rendelkezését megváltoztatja, felperest (a békéscsabai ev. egyházat) keresetével egészben feltétlenül elutasítja.

Indokok: Az A) a. jegyzőkönyvi kivonat, amelyre felperes keresetét alapítja, alperesnek csak azt az ajánlatát tartalmazza, hogy a vallási ismeretekben, különösen az egyházi énekekben az iskolákban tett haladás megjutalmazására évenként 100 forintot fog sajátjából fordítani anélkül azonban, hogy ennek az évi 100 forintnak az egyház pénztárába való befizetése magát kötelezte volna. Ily lekötés hiányában alperes ajánlata egyszerű ajándékozási ígéretnek tekintendő, mely per útján érvényesíthető kötelmet meg nem állapít s az különben is csak úgy értelmezhető, hogy alperes magának tartotta fenn annak a meghatározását, hogy az egyházi ismeretek és az egyházi ének fejlesztéséért kiket és milyen arányban tart az évi 200 koronából megjutalmazandónak, és magának tartotta fenn azt a jogot is, hogy az évi 200 koronát az általa jutalomra érdemeseknek ítelt egyének közt tetszése szerinti arányban és módon felossza, aminthogy 1892. évi március hó 8-tól, az ajánlat megtétele napjától kezdve éveken át tényleg így is járt el s a megjelölt

hangon az államtitkár, — nem akart feleslegül hozzám jönni. Igaz, hogy akkor egészen kis hivatalnok voltam a tanfelügyelőségénél.

— Nagyon sokszor gondoltam azóta Méltóságodra. De a jószágát nem akartam igénybe venni. Ma is abban a hiszemben voltam, hogy a miniszter ur elé kerülök és csak a véletlen...

— A véletlen huncutkodott, ugyebár?

Kardosné mosolygott. Ez a mosoly éles vonásban kirajzolta azt a ráncot, amely a szeme szögletében addig rejtve maradt.

Az államtitkár észrevette.

— Ami a kérését illeti, biztos ígéretet nem tehetek. Két-három év múlva talán. A kérvényét mindenesetre hagyja itt.

Azzal biccentett a fejével. Kardosné meghajította magát, zavarában alig találta meg a kilincset.

Mikor a lépcsőházba ért, a karmantyujából kivette kis tükrét és bele-nézett. A szeme könnyelábadt és az egyik könnyecsepp ráhullott a kis tükrökre.

Fehér Jenő.

célből több egyént kisebb-nagyobb jutalmakban részesített.

Ime, a Kuria döntvénye, mely nemcsak a hosszú ideig huzódó pert fejezte be azzal, hogy az alperes lelkésznek teljes igazságot szolgáltatott, hanem egyuttal teljes világosságot is terjesztett e kérdésben, melynek egyoldalú feszegetése, mint fentebb láttuk, arra is szolgáltatott alkalmat, hogy a pörrel megtámadott lelkész a nagy nyilvánosság előtt méltatlanul meghurcoltassék.

A paraszt és pártja.

A Pesti Napló a békéscsabai kongresszusról.

„A radikális csepürágók”.

Abból az alkalomból, hogy a békéscsabai parasztpárt pünkösdkor ugynevezett „monstre-paraszt kongresszust” akar tartani Csabán, az egész ország sajtójában sok érdekes véleménynyilvánítás, fejtegetés lát napvilágot a magyarországi parasztságról és különösen a csabai parasztpártokról. Legutóbb a Pesti Napló kedvelt, kiváló cikkírója, „Gé” irt igen érdekes és eredeti felfogású cikket a „parasztról és pártjáról”. Bár a cikknek felfogását nem teszszük mindenben magunkévá és úgy látjuk, hogy a különben éles látású cikkíró közelebbről nem nagyon ismeri magát a speciális „parasztpárti” mozgalmat, azt, amely Achim L. András vezetése alatt Csabán székel: mégis érdekesnek tartjuk az újszerű felfogású cikk lényegét olvasóinkkal megismertetni. Itt adjuk a közlemény lényegesebb részeit:

A paraszt, amikor kaszát vásárol, a humor modellje. Mesteri humor remek modellje. De a paraszt a kaszát nemcsak vásárolja, hanem használja is. Rendet vág vele, s ez a rend a becslésének mértéke. Kinek minél nagyobb a vágott rendje, annál nagyobb az önérzete. A legény azzal hivalkodik, hogy „vágok olyan rendet mint te”. Néha a kaszát kiegyenesíti, s ilyenkor a vágott rendje nem az önérzet, hanem a fanatizmus mértéke. Erről a kaszálásról a történelem szokott megemlékezni. A régi divatu népfölkelés fölönulásáról. A szabadságharcokban sokszor volt fegyver a kasza, amely olyankor sohasem peng. S az volt a híres, a máig meg nem értett, mindig félremagyarázott parasztlázadásban is. Akkor se pengett a kasza, pedig akkor életet kaszált. S akkor is a paraszt keze fogta.

Erre a multjára, a paraszterre és a kaszájára hivatkoznak most a parasztpárt nagygyűlésének összehívói. Dózsa György népét invitálják az ülésbe. De nem azt a népet várják oda. Az ülés egybehívói kétségbeesésnek, ha azok jönnének, akikről deklamálnak. Mert bombasztikusan deklamálnak a parasztpárt szervezői. Ugyanugy, ahogy a kaputos emberek pártjaiban szavalnak az emberek. Ugyanugy komédiáznak, mint az uri politikusok.

A Dózsa György népére hivatkozó parasztfogók a parasztot olyan helyen izgatják, ahol nem csiklandós. Történelmi érzékét bizgatják, pedig történelmi érzéke nincs. Vagy ha van, nagyon fogyatékos. Még történelmi tudása is csak annyi van, amennyit az újságok egy-egy történelmi aktualitás révén rája erőszakolnak.

Nem is paraszt, hanem cselédházakban magam is ki-kutatgattam a tengődő nép történelmi érdeklődését. Hosszu ideig együtt éltem, együtt dol-

goztam parasztpolgártársakkal, de soha a történelmi érdeklődésnek, a történelmi tudásnak egy pillanatnyi fölvilágítását nem láttam náluk. S most azt hirdetik nekik, hogy a történelem szent nevében politikai magatartást kell tanusítaniok. A betyárvilág minden hősről és kőficáról több tudása van az aposztrófált parasztnak, mint Dózsa Györgyről. Csak éppen valami sajátos hangulat vagy ösztön maradt meg Dózsaék rég elvesztett emlékéből. Ez a hangulat, ez az ösztön a kaputos ember iránt való bizalmatlanságban nyilvánul. Még ott is, ahol a híres, mesebeli patriarkális viszony fűzi egymáshoz a parasztot s az urát: a viszony mélyén a kaputos ember gyűlölete háborog. Néhol nagyon is mély mélységben, néhol mindjárt a felszín alatt. De a feneketlen mélységben is föl tud bukkanni. Ezt hiába tagadják azok, akik nálam is jobban tudják, hogy igazam van. A történelmi emlékeknek semmi más nyoma nincs. Ez a nyom pedig nem történelmi tudásból, vagy érzésből fakad, hanem inkább örökletes terheltség.

Az talán lehetséges, hogy ebbe a terheltségbe belekapaszkodik a taktikázó politika, de ehhez a kapaszkodáshoz fölszöveg a történelmi emlékekben való ágaskodás. Parasztpártot nem lehet történelmi alapon szervezni. Meg fognak róla győződni a fiskális urak, akik a pártban érvényesülni akarnak. Mert hiszen ezt a pártot is fiskális urak kedvéért alakítják. Szinte lehetetlen, szinte hihetetlen, hogy másoknak a kedvéért. A paraszt a parasztpártnak csak a matériája, de az energiája a fiskális ur lesz. Mint ahogy országszerte minden energiának ő az érvényesítője, lefölböjze. Ott, ahol minden úgy élén, minden úgy mélyén jogászok lebzselnek, hogy érvényesülhessenek: a parasztpárt sem lesz más, mint fiskálisok mandátum szerzője. Minden országban olyan a forradalom, amilyen a reakció, olyan a radikalizmus, amilyen a konzervativizmus, olyan a parasztpárt, mint a kaputos párt. S mivelhogy nálunk reakció is, forradalom is, radikalizmus is, konzervativizmus is jóformán jogászai intézmények: előrelátható, hogy a parasztpártban a dekorum kedvéért a vezetésben paraszt is lesz, de a párt lefölböjzi ifju és idősebb prókator urak lesznek.

Ők lesznek azok, akik a parasztpártból a paraszt eszejárását ki fogják rekeszteni. Mert parasztot fognak játszani, s a paraszt az ő alakításukban a maga torzképét, a torzképben pedig fotográfiát fog látni. És röstelkedni fog, amiért olyan, amilyenek a fiskális ur eljásza. Pedig nagyszerű magyar pártot lehetne alakítani a magyar paraszt eszének járóján. Pártot, amelyben bombasztikus, komédiázás is, hazudozás is, mellveregetés is, mindennemű pózolás és handabandázás is idegen valami. Pártot, amelyben a magyar megint nemesen türelmes, mert nem él a türelmetlenség szerzett garasból és forintból. Pártot, amely történelmi érzék és tudás nélkül a történelem bölcsességét érvényesítené. Ezt a pártot, természetesen, nem radikális csepürágók és nem reakciós népbolondítók fogják megalakítani és megszervezni. Talán senkisé.

Mezőberény ünnepe.

Belencéresi Dezső sirkövének felavatása.

Egy korán elhunyt hiriapirónak és poétának, Belencéresi Dezsőnek sirja felett kegyeletes és lélekemelő ünnepélyt rendezett Mezőberény község társadalmá abból az alkalomból,

hogy a költő és újságíró halála után négy évre barátai, tisztelői és a *Békésmegyei Közlöny* gyűjtésének eredményéből, amelynek Belencéresi Dezső hosszabb ideig felelős szerkesztője volt, egy hatalmas gránitoszlopot állítottak fel az elhunyt sirja fölé.

Az ünnepélyt vasárnap, május 31-én tartották meg délután fél 4 órakor. A csendes mezőberényi német temetőbe több mint kétszázan gyűltek egybe a mezőberényi intelligencia tagjai, hogy az igazán meghatározó és lélekemelő ünnepély sikerét előmozdítsák; hogy tanubizonyoságot tegyenek arról, hogy Mezőberény mennyire szerette és hogy mennyire sajnálja a fiatal poétát; hogy tanubizonyoságot tegyenek arról, hogy a szürke újságíró, a csendes poéta is elnyeri a köz elismerését, megkapja a tiszteletet és becsületet akkor, ha életében a köznek használt, ha termékeny lelkének minden erejét arra fordította, hogy jót és hasznosat tegyen, és ha azért küzdött, ami ideális lelkének legszebb álma, legfőbb célja volt.

Belencéresi Dezső ünnepét Mezőberény társadalmá rendezte. Csabáról az ünnepélyen résztvettek *Szihelszky József*, a Békésmegyei Közlöny tulajdonosa és kiadója, *Teleky Sándor* és *Gesmey Soma*, a Békésmegyei Függetlenség szerkesztősége és kiadóhivatala nevében, *Pataky József* és *Németh István* az elhunyt újságíró legjobb barátai.

A csabaiak a délutáni két óras vonattal indultak Mezőberénybe, ahol az érkezőket az ünnepély rendezői igaz barátsággal és vendégszeretettel fogadták, azután a vendégeket hosszú kocsisorban a Magyar Király-szállodába kísérték, ahol az ünnepély apróbb részleteit beszélték meg.

Az ünnepély délután 4 órakor kezdődött. A csendes temetőbe százszámra gyűltek egybe a költő tisztelői és barátai, nemcsak az ünnepélyt rendező községekből, hanem a vidékről is.

Az ünnepély *Németh István* emlékbeszédével kezdődött. A szónok szép szavakban ecsetelte azt a kettős fájdalmat, amelyet a jóbarát és a kiváló ember elvesztésén érez, majd méltatta Belencéresi költői és hirlapírói munkásságát és nemes egyéniségét. A könnyekig megható beszéd után *Pataky József* szavalta el alkalmi költeményét, amelynek közvetlen és művészi eladásával a jelenlevőkre mély, igaz hatást gyakorolt.

Majd *Kolozsy Endre*, Mezőberény első jegyzője tartott lelkes, költői szárnyalású beszédet, amelyben az elhunyt költő és szülővárosa közötti viszonyt festette megragadó és bájos színekkel. Végül pedig *Szihelszky József*, a Békésmegyei Közlöny kiadója a meghatottságtól könyezve mondott köszönetet azoknak, akik a sűrű felállítását lehetőségessé tették, és akik az ünnepély rendezésében segédkeztek. Különösen megköszönte *Pilcz Ádám* urnak fáradozását, aki

rengeteg sokat tett a kegyelet eszme megvalósítása érdekében.

Ezután elhelyezték a *Corvina*, Mezőberény közönsége koszoruit az ujonnan felállított sarkokra és ezzel az ünnepély véget ért.

Az ünnepélyen a nagyszámu közönségen kívül résztvettek: a poéta édesanyja, nagyanyja és testvérei is.

Az ünnepély lezajlása után a költő édesanyja szűk körben oszonnát adott, ahol Belencéresi Dezső legjobb barátai vettek részt.

Dr. Farkas Pál előadása.

Működnek a botrányhősök.

A parasztpárt és a társadalomtudomány.

Vasárnap délután belső tartalmában értékes, külső körülményeiben és lefolyásában pedig nagyon érdekes szabadelőadás volt a csabai községe háza nagytermében. *Dr. Farkas Pál*, a Magyar Társadalomtudományi Egyesület ügybuzgó titkára, a szociológiának országos hírt művelője volt az előadó, akinek meghívása a békéscsabai Magántisztviselők és Kereskedő-Ifjak Egyesületének volt igen sikerült és méltánylandó eszméje. *Farkas Pál* előadása az esti hangversenyével kapcsolatos s eredetileg annak keretében volt tervezve. Mivel azonban *Farkas* elvi okból belépti-díj mellett nem szerepel, azért tartották meg előadását külön.

Előzmények.

A kiváló szociológus előadására a községe háza nagyterme a kánikulai meleg ellenére egészen megtelt közönséggel. Sajnos, ebben a nagyszámu közönségben, amelynek zömét derék kereskedőosztályunk alkotta, csak kis részben láttuk képviselve az ugynevezett „magasabb értelmiséget”. Ellenben tekintélyes számban jelent meg a csabai parasztpárt, amely már jóval az előadás megkezdése előtt tömegesen felvonult s az első sorokat elfoglalta.

Ezt a körülményt — a rossz nyelvek szerint — a rendező-bizottság egyik agilis és lelkes tagjának szellemes ötlete magyarázza meg. Ez az ötletes ur, — ismételjük: a rossz nyelvek szerint, — megelőzőleg megkérte a parasztpárt helybeli lapjának szerkesztőjét, hogy írjon egy fulmináns cikket *Farkas Pál* ellen s helyezze kilátásba, hogy a parasztpárt is résztvesz az előadásán. Ettől — már t. i. a cikktől — azt a hatást várta az említett rendező ur, hogy erre majd megmozdul különben nehezen megmozgatható s erősen kényelmes intelligenciánk s tömegesen vonul fel *Farkas Pál* előadására, hogy mellette ténnyesen s őt az esetleges inzultusoktól megvédelmezze.

A zseniális eszmének fényes sikere is volt; — amennyiben a parasztpárt tényleg tömött sorokban jelent meg az előadáson, intelligenciánkat ellenben ép oly kevésbé izgatta fel a *Paraszt Újság* híradása, mint magának a rendezőségnek hatalmas plakátja.

Ily körülmények között indult meg az előadás. *Achim L. András* teljes vezérkarával megjelent és nagyszámban vette körül az előadói asztalt.

Maga *Farkas Pál* dr., látva a tábor szervezett felvonulását, munkatársunk előtt örömet fejezte ki a felett, hogy legalább az egyhangu felolvasások után, melyeket az ország különböző részeiben tartott, egy érdekesnek ígérkező előadásban lesz része.

— Ugy érzem magamat — mondotta nekünk az előadó — mint az orvosnövendék, mikor a sok satnya, betegségben elpatkolt egyének unalmas hullái után, végre egy erőszakos halállal kimult, izmos athlétának a hulláját kapja boncolás céljából.

És tényleg nem is csalódott, — bár *Achim* tábora izmos athlétának az ő előadásainak szempontjából legkevésbé sem mondható, mert *Achim*on s 4—5 tagból álló vezérkarán kívül, aligha akadt elvtárs, aki egy kukkot is értett az előadásból. De nekik elég volt, ha láthaták vezérüket, amint jegyzeteket készít az előadásról. Mondogatták is az atyfiak, hogy ez az ember, az ő prófétájuk, — látjátok hogy írja a beszédet!

Délután fél 5 órakor vette kezdetét az előadás *Szemere Kálmán*nak, az egyesület kiváló, buzgó elnökének szavaival, amelyekkel a rokonszenves előadót, *Dr. Farkas Pált* üdvözölte s a közönségnek bemutatta. A bemutatás után *Farkas* megkezdte rendkívül tartalmas, időszerű, amellé nagyon logikus, világos előadását a társadalom fejlődéséről.

Az előadás.

A szociológiának művelése — kezdé *Farkas Pál* — hazánkban csak rövid időre tekinthet vissza, 10—12 évvel ezelőtt még általánosan nem tudták, mi a szociológia. Azóta azonban nagy érdeklődés keletkezett nálunk a társadalomtudományok iránt; bizottságok, felolvasások, folyóiratok, stb. foglalkoznak e kérdésekkel. A nagy buzgalomnak vannak hátrányai is. Nagyon sokan megelégszenek egy pár jelszóval, műkifejezéssel — s tudományos képzettség hiányában csak növelik az amúgy is uralkodó zűrzavart. Valóságos szociológiai fogalomzavar támadt, valóságos szociológiai tolvajnyelv kezd kifejlődni hazánkban.

A szociológia a társadalom fejlődésével foglalkozik. Amerre néz szemünk, mindentűtt törvényszerűséget láthatunk; a társadalomban is van törvényszerűség. Vajon az osztálymozgalmak (osztályharcok) törvényszerűek-e? Véleménye az, hogy az emberiség történeti fejlődése osztályharcok formájában történik; ezek azonban nem győzelemmel s vereséggel végződnek, hanem kompromisszummal, amely az előző s a következő osztályokat összhangba hozza egymással. Allítását igen világos példa fejtegetésével bizonyítja be: egy angol falunak 150 év óta való fejlődését vizsgálja.

Majd áttér a nemzet s a nemzetköziség problémájára. A dolgot úgy kell fölfogni, hogy az egyes nemzeteken belül az osztályharcok jelenségeit látjuk, de a népek egymás mellett mint *nemzeti egységek* lépnek föl. Van egy elmélet, amely azt mondja, hogy az emberiség fejlődése a nemzetiből a nemzetközi felé halad. Azt mondja ez az irány, hogy a posta, távíró, vasút már ma nemzetközi; később minden nemzeti lét megszűnik s a nemzetekből egy nagy emberi társadalom épül föl. Ez természetesen csak filozófiai okoskodás, melynek gyakorlati alapja nincs. Több, mint 100 év óta foglalkoztatja e kérdés az emberiséget, tehát a nemzetköziség nem a szo-

cializmus találmánya. Mikor — 100 évvel ezelőtt — a polgárság el volt nyomva, megszületett a *világpolgár* eszméje; ez a *világpolgár előfoka a világproletárnak*. A francia forradalom ragaszkodott e fikcióhoz s a „nemzetközi franciák” egy év múlva kiverték az európai koalíciót *házajukból*; majd törvényt hoztak, hogy a hadifoglyokkal csak akkor gyakorolnak kegyelmet, ha megadják magukat, de az angol fogoly számára *nincs kegyelem*. Ime, elmélet és gyakorlat rövid egy év alatt, mily ellentétbe kerültek egymással.

Incidensek.

Achim közbeszólásai.

Az előadás mindaddig elég nyugodtan folyt le, de már eléggé érezhető volt s különös, *Achim L. András* közbeszólásából kivilágított, hogy a parasztpárt felvonulásának célja nem volt más, minthogy az előadót folytonos közbeszólásokkal zavarba hozzák s előadását lehetlenné tegyék. E közbeszólások sorát *Achim* azzal nyitotta meg, hogy a társadalomtudomány nemzeti alapon állhat. Majd, amikor *Farkas* egy helyt a magyar történelemre hivatkozott, *Achim* azt vágta oda: „*Elég sajnós, hogy van magyar történelem.*” *Lasanként* a parasztpárt aprószentjei is vérszemet kaptak és szintén igyekeztek a fenséges nép előtt bölcs közbeszólásokkal érdemeket szerezni. Így többek között a hajdani *Paraszt Újság* kiérdemesült szerkesztője, *Mayer Jenő* azt az ötletes közbeszólást tette, hogy „Magyarországon nincs kultúra, tehát ne beszéljen a szónok kulturáról”.

Mindezen közbeszólások azonban ahelyett, hogy céljukat elérték volna, éppen az ellenkező eredményre vezettek. *Farkas Pál*ban ugyanis a botrányhősök emberükre akadtak. Őt a folytonos belezúgások nem zavarták; elhallgatott tudatosan, hogy hallja a közbekiáltást s ezek valóssággal szónoki lázba hozták.

Mikor a nemzetről szólott, a fővezér ur belezúgott, hogy a népről beszéljen és ne a nemzetről. *Farkas* drt azonban ez se hozta zavarba, kioktatta a közbeszólót hogy nép és nemzet majdnem azonos fogalmak, csupán más-más perspektívába vannak beállítva.

A fővezér ur látva az előadó óriási fölényét, elhallgatott s így tovább folytatta *Dr. Farkas* a társadalom fejlődésének fejtegetését.

A kenderszakállas ifju fellépte.

A zavaró elemeknek visszafelé sült törekvéseit méltóképen koronázta be a legutolsó incidens.

Ezt az újabb incidenst egy kis kenderszakállas gyermek idézte elő, *Achim L. András*nak valami idezszakadt csatlóskája, aki ezt az alkalmat akarta felhasználni arra, hogy magának kiváló érdemeket szerezzen és a parasztpárt vezérei közé emelkedjék. A bohó és naiv ifju szentül meg volt győződve, hogy roppant fontos és érdemes dolgot cselekszik, amellyel a csabai parasztnak és *Achim L. András*nak örök háláját szerzi meg, amikor sétapálcáskájával hadonászva a fenséges nép nevében tiltakozni kezdett az ellen, hogy a szónok idegen szavakat használjon, mert hogy érthessék meg a nép az ilyen szavakat: *subiectiv*. Az előadót azonban a legkisebb zavarba se hozta, legyintett a kezével a kicsikének, hogy uljon le és ilyen gyerekes és kicsinyes dolgokkal álljon elő a mamájánál. Erre sértődötten felugrott a kised és ismét hadonászva pálcáskájával, til-

takozni akart a sértegetés ellen, azonban az előadó újabb legyintése s különösen Patay Mihály kereskedő erélyes közbelépése úgy elhallgattatta a kicsikét, hogy előadás után rohamlétekben kellett hazaballagnia.

Megjegyzendő, hogy szegényeknek annál nehezebb volt a helyzete, mivel maga a fenséges nép, amelynek nevében szónokolt, aligha mozdította volna meg még az újját is védelmére, ha az eset okvetlenkedése miatt véletlenül komolyabbra fordult volna. Tudni kell ugyanis, hogy az ifjunak a Paraszt Újságnál többek közt az a szerepe van, hogy ő vasalja be házról-házra járva a 3 koronányi előfizetési díjakat. Ez a hivatása természetesen nem nagy rokonszenvet biztosít neki az elvtársak körében. Így magyarázható, hogy a jámbor nép nagy lelki nyugalommal, sőt bizonyos belső örömmel szemlélte a kicsikének kritikus helyzetét.

Maga Achim L. András némán nézte csatlósának gyászos szereplését.

Több mint valószínű, hogy a kenderszakállas ifju nem kapott vasárnap fizetésjavítást.

Az előadás befejezése.

Zavartalanul fejezte be Farkas a nemzet szükségszerűségének világos elmés magyarázatát:

Lehetnek, — ugymond — általános emberi ideák, de a történeti fejlődés azt bizonyítja, hogy a nemzetköziségből a nemzeti egység felé megyünk. Az ókori római nemzetköziség összeomlott; a középkorban a császárság s a pápaság próbálta visszaállítani, de eredménytelenül. Csak az a nép bír érvényesülni, mely nemzeti alapon áll. Bizonyítékul fölhozza a közelmúltból az olasz s a német egységnek minden akadály ellenére való megteremtését. A nemzetköziség lehet filozófusok, költők ábrándja, álma, de az emberi fejlődés nem igazolja. Kifejlődhetik a nemzetköziség olyanok között, akiknek érdekeik közösek, pl. a magyar s a penszilvániai bányamunkás között. Azonban ez érdek-közösség kifejlődése is csak a nemzeti fejlődésen belül lehetséges.

Rendkívül lendületes és hatásos volt az előadás befejezése, melyben Farkas a zavargó elemeknek adta meg válaszat:

Ha társadalomtudományról beszélünk, — mondá — komolyan, a tudomány iránti köteles tisztelettel kell közelednünk hozzá. Nálunk ma minden oldalon a pártfelfogás uralja a közéletet. E zűrzavarban meg kell őrizni a tudomány szentségét. A jövőt akkor fogjuk igazán munkálni, ha nem zavartatjuk meg magunkat olyanoktól, akik a legmagasabb dologokhoz is gyerekes kézzel nyulnak. Magyar chemia, fizika nincsen, de magyar történet van s ez ép oly komoly tudomány, mint a fizika. A magyar nemzet történeti fejlődését a magyar néprajzi, földrajzi, gazdasági stb. viszonyok adták meg, tehát magyar viszonyokban csak ezek ismeretének birtokában lehet helyesen itélkezni. A társadalomtud. nem örökérvényű törvények halmaza; kísérleti tudó-

mány az, mint az orvosi tudomány, amely addig semmiféle betegséget nem gyógyíthat, míg az illető beteg meg nem vizsgálta. Beléestünk abba a végzetes hibába, hogy idegenből átvett jelszavakon nyargalódunk. Am talán tetszetős színben tűnünk föl ekkor, tapsot is kapunk, de nem végeztünk eredményes munkát. Ha tehát önmagunknak akarunk hasznára válni, akkor tanulmányozzuk a mi viszonyainkat, teremtsünk magyar társadalomtudományt. Szólónak teljes elégtétele az a feszült figyelem, amellyel a hallgatóság óriási többsége kísérte szavait, a megnyilvánult éretlen gyerekségek pedig nem kedvetlenítik el.

Az előadás befejezése után hatalmas tapsviharral ünnepelte a méltatlanul megzavart előadót a közönség nagytöbbsége s aki csak odafért, mind kezet szorítani igyekezett a jeles szociológussal, aki tartalmas egyéniségével igazán meghódította a közönséget.

Farkas Pál jelen volt az esti hangversenyen, majd részt vett az azt követő társas-vacsorán s az éjféltől vonattal utazott vissza a fővárosba.

HIREK.

A Berényi—Palatinus-féle sajtópörök.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

A sok viharon átment, rengeteg szóbeli és írásbeli megvitásban részesült Berényi-féle ugynevezett összeférhetlenségi ügy utolsó hullámai azzal az itélettel simultak el, amelyet a nagyváradi törvényszék, mint esküdtbírósg tegnap Palatinus Józsefekre kiszabott.

Ki ne ismerné Békésmegyében ezt az ügyet? Teljesen fölösleges ennek az ismertetésére szót vesztegetni. Mindenki tudja, hogy az akció, amelyet dr. Berényi Ármint gyulai ügyvéd a vármegyei tisztviselők kérdésében megindított, mennyire kiélekedett s mennyi személyi összetűzésnek s különösen sajtóbeli harcoknak lett szülőanyja. Természetesen egy csomó sajtóper is keletkezett az ügyből; s ezeknek egyrésze a múlt hetekben nyert elintézését — ezek a Berényi kontra Székely Béla-féle pörök voltak, — más része tegnap került végtárgyalásra a nagyváradi törvényszék, mint esküdtbírósg előtt.

Ez utóbbi pörököt Berényi Palatinus József ellen indította azon cikkek miatt, melyeket az utóbbi részben a „Békésmegyei Közlönyben”, később pedig a „Békésmegyei Függetlenségben” tett közzé, mint e lapok akkori szerkesztője.

A tegnapi tárgyalásra igen sok tanu volt beidézve, ám ezeknek kihallgatására nem került a sor, mert

Palatinus a tárgyalás előtt kijelentette, hogy nem kíván bizonyítani. Berényi főmagánvádló kérte ugyan, hogy a bíróság rendelje el az ellene emelt vádak bizonyítását, de a bíróság elutasította. Így a bizonyító eljárás az inkriminált cikkek felolvasásával már délelőtt befejezték.

Délután került a sor a perbeszédre. Berényi Ármint főmagánvádló jogi képviselője, dr. Dénes Sándor hosszasan fejtegette, hogy Békésmegyében a tisztviselői összeférhetlenség terén az állapotok nem kielégítőek és hogy Berényinek igaza volt, — úgy hogy a főtárgyalás elnöke figyelmeztette is, hogy itt nem erről van szó, hanem arról, hogy Berényit megsértette-e a vádlott becsületében.

Majd Palatinus József mondotta el védőbeszédét. Ő — ugymond — a törvényhatóság álláspontját tette magáévá és védelmezte Berényivel szemben, akit különösen azért támadott, mert úgy látta, hogy személyi harcot folytat. Egyébként Berényit becsületében nem akarta sérteni; csak közéleti működése felett gyakorolt jogos kritikát. Kérte, hogy ha bünyösnek is találják esetleg, vegyék tekintetbe enyhítő körülmény gyanánt jóhiszeműségét s hogy közérdekből küzdött. A bíróság 10 kérdést terjesztett az esküdtek elé. Három a rágalmazásra, három ugyan ezen cikkekben a becsületsértésre, három más cikkekben becsületsértésre, egy kiegészítő kérdés pedig arra vonatkozott, hogy bünyös-e Palatinus abban, hogy Berényi ellen meggyalázó kifejezést használt, amikor azt írta, hogy ugylátszik darabont lett.

Az esküdtek egy órai tanácskozás után a főkérdésekben és pótkérdésekben nem bünyösnek mondták ki Palatinust és csak az utolsó, kiegészítő kérdésben állapították meg bünyöségét. Ennek alapján a törvényt alkalmazó bíróság egyrendbeli becsületsértés vétsége miatt 50 korona fő- és 20 korona mellékbüntetésre s az itéletnek közzétételére ítélte Palatinust.

— Fetser Antal püspök bérmautja. Mint ismeretes, Fetser Antal nagyváradi felszentelt püspök most végzi bérmautját vármegyénkben. Legutóbb a püspök Endrődön és Gyomán volt, ma, kedden délután pedig az ötórás gyorsvonattal Mezőberénybe érkezett. Berény község nagy disszel fogadta a főpapot. A gyomai járás főszolgabiróján kívül, megjelentek a község vezetői valamennyien, továbbá a vallásfelekezetek, testületek és üdvözölték Fetser Antalt. Lovasbandérium és hosszú kocsisor kísérte a püspököt a városba, ahol holnap délelőtt bérmálni fog. Délben közebed lesz tisz-

teletére s este a püspök tovább utazik Békésre.

— Elővezetett csabai ujságíró. Feltűnést keltett tegnap, hogy a csabai „Parasztújság” felelős szerkesztőjét, László Andrást csendőrök tartóztatták le és vitték el Csabáról. A dolog magyarázata az, hogy Lászlót valami győri sajtóperében már többször megidéztek, de ő minden indokolás nélkül egyszerűen nem jelent meg. Végre is a bíróság ehhez a radikális módszerhez fordult és elrendelte László elővezetését.

— Népgyűlés Szeghalmon. A szeghalmi függetlenségi és 48-as párt vasárnap délelőtt a Polgári Olvasóegylet nagytermében népgyűlést tartott. A gyűlésen, amelyen igen sok kisbirtokos jelent meg, ismertették a kerület népszerű képviselőjének, Fábry Károlynak a parlamentben legutóbb előterjesztett s az ártéri adóra vonatkozó felszólalását. A népgyűlés élénk helyesléssel fogadta e közérdekű felszólalás híret s elhatározta, hogy ebből az alkalmából üdvözli Fábryt s további ezirányú működésre kéri fel. Itt említjük meg, hogy Szeghalomról tegnap egy küldöttség ment fel a fővárosba, hogy a szeghalom-csökmői utnak áthelyezése ügyében a kereskedelemügyi kormányznál eljárjon.

— Fegyelmi egy szarvasi tanár ellen. A szarvasi főgimnázium valóstánára: Melis János előadásait több olyan megjegyzéssel fűszerezte, amelyet egy növendéke a tanév elejétől kezdve pontos dátumozással, hűségesen lejegyzett, és Zvarinyi János ág. ev. lelkész utján Haviár Dániel felügyelő kezébe juttatott. A felügyelő ezen megjegyzések tételében fegyelmi vétséget látva, meghagyása következtében Mocskonyi József igazgató megindította a vizsgálatot s a jegyző jelenlétében felolvasta a kifogásolt megjegyzéseket és kifejezéseket a VII-ik osztályban, amelynek növendéke a felfelentő, s amely osztályban tette állítólag azon megjegyzéseket. A növendékeket arra nézve is kihallgatták, hogy ki emlékezik közülök a megjegyzésekre. A vizsgálat eredményét titokban tartják, de úgy értesülünk, hogy annak alapján megindítják a fegyelmet Melis tanár ellen.

— Öngyilkos fiatalember. Békésről jelenti tudósítónk: Hidvégi Sándor 19 éves paresztlegény tegnap délután Flaubert-puskával agyonlőtte magát s nyomban meghalt. A szerencsétlen tüdővészben szenvedett s gyógyíthatatlan betegsége, amely már a végső stádiumban volt, annyira elkeserített, hogy önkézzel vetett véget életének.

— Kihágásért elítélt szerkesztő. A gyulai törvényszék tegnap ötven korona fő- és husz korona mellékbüntetésre ítélte Nigrinyi Jánost, a csabai Paraszt Újság hajdani szer-

ENERGIN

EGY EGÉSZ DOBOZ ÁRA 250 KORONA.

Kapható a gyógyszerárakban, de biztosan az ENERGIN VÁLLALATNÁL PÉCSETT, mely 6 dobozt bérmentesen szállít.

Leghathatósabb és legizletesebb hizlalo és vértisztító szer!

Szamos előkelő orvostanár és szaktekintély által kitünő eredménnyel kipróbálva.

Gyermekeknel: Siettetli a járást és fogzást, eloszlatja a mirigyeket és ótvart. Biztosítja a csontok és izmok ép fejlődését. Javitja és rendezi az emésztést.

Felnötteknél: Utólrhetetlen vérképző, gyengélkedőknél erősítő és mirigyoszlató szer. Mellbajosoknál megszünteti az izzadást és elősegíti a gyógyulást.

kesztőjét. Nigrinyi a kihágást az által követte el, hogy lapjában aratási szerződésmentákat közölt le, hogy a munkások csak ilyen szerződéseket fogadjanak el. Ezzel megsértette az 1898: II. t.-c. rendelkezését, amely ezt a cselekményt kihágásnak minősíti. A már csaknem 2 éves ügyben a bíróság már több ízben volt kénytelen a kitzított tárgyalást elnapolni, miután a vádlott ismeretlen helyen tartózkodott. Most végre hazajött s a bíróság elé állott.

— **Mentőszekrények vizsgálata.** A cseplőgépi mentőszekrények hivatalos ellenőrzését június 1—21-ig teljesíti dr. Wallfisch Ferenc a rendőrségen. A tulajdonosok e napokon reggel 8 órakor vigyék be mentőszekrényeiket a rendőrségre.

— **Oláhcigányok garázdálkodása Erzsébethelyen.** A hétfőre virradó éjjelen valami oláhcigány karaván járt Erzsébethelyen és ott több háznál betörést követett el. Így Palik Györgynél, Lyaukó Jánosnál és Guglava Jánosnál, akiktől összesen mintegy 5—600 korona értékű holmit vittek el. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a cigányok Csorvás felől jöttek és ismét arrafelé távoztak. Körozik őket.

— **Korai kánikula.** Az idén mintha műsorváltozás volna az időjárás rendjében. A tavasz nyhe virágillatos pompája helyett egyszerre ránk szakadt a kánikulai forróság. Már május második fele az egész magyar földön tropikus hőséggel köszöntött be. Ezt az abnormis időjárást még különböző természeti csapások tették félelmesebbé. Most meg már szokatlan kánikulai idők járnak; így tegnapelőtt valóságos déli forróság volt, néhol árnyékban is 40% C.-t mutatott a hőmérő. A fürdőszéken tehát megjött idő előtt. Kárbavesztek a tavaszi toalettek, mert ma már a legkönnyebb nyári ruhadarabok is tűrhetetlenekké válnak s akinek csak módjában van, menekül a tenger mellé a ideai korai kánikulától.

— **Megint szülői gondatlanság.** Az óvatosság és kellő elővigyázat hiányának megint egy kis gyermek élete adta meg az árát. Orosházán Berta Antal gazdálkodó hasonló nevű másfél éves kis fia kellő felügyelet nélkül ott játszadozott a tanya udvarán s egyszer csak belesett és belefutott a kut mellett pocsolóba. A gondatlan szülők ellen megindult az eljárás.

— **„Legjobban szeretem a friss, telt arcot”.** Ki ne volna e tekintetben egy véleményen Mephislo-val? De mily gyakran nélkülözik a fiatal emberek a friss arcot. Ehelyett látni sápadt arcszínt és általános gyengeséget, anélkül, hogy valamely betegség mutatkoznék. És mégis ezen rossz arcszín súlyos tüdőbajnak az előjele. Ily esetben tehát „Sirolin-Roche”-t kell venni, amely — mint azt számtalan orvos igazolja — a vért javítja, az organizmust erősíti, az étvágyat előmozdítja és a testet a tuberculose behatásától megvédi. „Sirolin-Roche” gyógyszerárban kapható.

A Nyáray-est.

A Magántisztviselők és Kereskedő-Ifjak Egyesületének hangversenye.

A békéscsabai Magántisztviselők és Kereskedő-Ifjak Egyesülete, amely rövid fennállása óta már többször adta tanujelét annak, hogy erkölcsileg és anyagilag a virágzás útján halad, amellett pedig azon van, hogy tagjainak szellemi művelődését is előmozdítsa, vasárnap nagyszerű hangversenyt rendezett.

Nyáray-estnek neveztük a tudósítás címében ezt a hangversenyt; még pedig azért, mert bár a hangverseny többi szereplői is egytől-egyig magas színvonalon álló, művészi dolgokat produkáltak, az estély karakterét mégis csak Nyáray Antalnak előkelő és igazán értékes művészete adta meg és effelé is fordult — méltán — a közönségnek fokozott figyelme és érdeklődése.

Dr. Farkas Pálnak a hangversenyyel lényegileg összefüggő előadásáról lapunk más helyén emlékezünk meg részletesen. Maga a hangverseny előkelő és aránylag szépszámu közönség előtt a városi színházban kezdődött meg este fél kilenc órakor. Azért „aránylag” szépszámu közönség előtt, mert a színház nem telt meg egészen, de ha tekintetbe vesszük a kánikulai hőséget, amelyben ekkora közönség is csak a legkritikább esetben gyűl össze Csabán, meglehetünk elégedve a közönség számával is.

A kis Lakos Vilma éneke és tánc nyitotta meg az estélyt. A magunk részéről nem tulságosan rajongunk az efféle „csodagyermek-produkciókért”; inkább rendellenességet, abnormitást találunk benne, amely igazán művészi sohasem lehet. Ettől eltekintve, azonban kétségtelen, hogy a ki Lakos Vilma országos hírneve nem túloz, s a kicsike valóban csodálnivaló a maga ugyszólván befejezett táncművészetével, szinpad rutinjaival. A közönségnek nagyon tetszett a produkció s elhalmozta tetszésnyilvánításával a bájos gyermeket.

Majd a gyulaiak büszkesége, a vármegye közönségének becézett kedvence, dr. Major Simon lépett a szinpadra, hogy a maga hegedűkíséretével néhány magyar nótát elénekeljen. Major Simon művészetét, fényes kvalitásait felesleges a békésmegyei közönségnek bemutatni. Hatása ezuttal is nagy volt s a közönség frenetikus tapssal ünnepelte a kitűnő művészmberet.

Feszült figyelem közepette lépett most a szinre Nyáray. Ragyogó hír jár ez előtt a páratlan tehetségű művész előtt, aki mesés pályát futott be pár év alatt a népszerűség országútján. Neve ez idő szerint a legkiválóbb előadóművész nevei között szerepel, népszerűségben pedig mostanában a fővárosban is, de ahol ismerik, a vidéken is a legdivatosabb primadonnákkal vetekedik. Ám az ő népszerűsége nem olyan pillanatnyi, nem olyan ötletszerű, mint az előbbieké, hanem értékes és maradandó, mert igaz és komoly művészetben alapszik.

A csabai közönséget egy perc, egy szempillantás alatt meghódította Nyáray. Ahogy a szinpadra lépett, sajátos művészi egyénisége azonnal fogva ejtette a lelkeket, amelyeken azután könnyedén játszott, mint a hozzáértő művész a maga hangszerén. Majd kitörő és egészséges kacagásra fakasztott mesés komikai vénájával, majd ismét a legszebb

drámai hatásokat váltotta ki egy-egy komoly dal vagy költemény előadásával.

Nyáray előadásában egy-egy dal valósággal átfarmálódik. A legegyszerűbb szavak, gondolatok is valósággal színt kapnak, élnek abban a formában, ahogy ő azokat kiejti, énekl. Hatása mély és maradandó volt s a közönség azzal távozott el a színházból, hogy valóban egy istenáldotta, nagy művészt ismert meg. Kivánjuk, vajha ez a közönség mielőbb viszontláthatná Nyárayt, aki Csabán is egy csapásra megnyerte azt a szeretetet, megbecsülést és népszerűséget, amely őt mindenütt, ahol csak ismerik, körülveszi.

Szemere Violának, a csabai közönség kedvenc műkedvelő-művésznőjének szavalata következett most. Farkas Imrének néhány versét szavalta el rendkívül bájos közvetlenséggel, igazi tudatos művészzel. A közönség lelkes tapsaira a kisasszonynak még ráadásokkal is kellett szolgálnia.

Olcsó italok.

Üzletem megszüntetése miatt italkészletem beszerzési áron kiárusítom.

1 liter jó zamatú hegyibor ezelőtt 50 kr., most 32 kr.		
1 „ ménesi bikavér .. „ 80 „ „ 40 „		
1 üveg Leányka 1902-es .. „ 100 „ „ 60 „		
1 „ Rizling 1900-as .. „ 120 „ „ 65 „		
1 liter kitűnő thea-rum .. „ 100 „ „ 60 „		

Balla (Berger) Sámuel

Békéscsaba, Csirkepiac.

Kávéház átvétel.

Tisztelettel tudatom a nagyérdemű közönséggel, hogy Békéscsabán a jó hírnévnek örvendő Berger Sámuel-féle

Kossuth-kávéházat

f. évi július hó 1-től kezdve átveszem.

Az átvétel alkalmával teljesen újonnan átalakítom az összes helyiségeket és kibővíttem azt

♣♣♣ vendéglővel, ♣♣♣

ahol tisztán kezelt izletes ételek mindenkor étlap szerint rendelhetők. Naponta többször frissen csapolt kőbányai sör, továbbá finom kerti, homoki és hegyi borok kaphatók.

A t. közönség szórakoztatására teljesen új billiárd-asztalok, dominó, sakk állanak rendelkezésére.

Kérem a t. közönséget, hogy elődöm iránt tanusított pártfogásban engem is részesíteni kegyeskedjenek és minden igyekezetem odairányul, hogy azt ki is érdemeljem.

Kitűnő tisztelettel FUCHS JAKAB vendéglős.

A közönség tetszése Lakos Vilma, dr. Major Simon és Nyáray ujjabb számai alatt is egyre fokozódott s az estély a legteljesebb erkölcsi siker jegyében ért véget. A szereplők között dicsérettel említjük meg meg Irsa Ferencet is, aki a zongorakíséretet, melyet az utolsó percben vállalt el, igen ügyesen látta el.

Segédszerkesztő: Laptulajdonos: Teleky Sándor Dr. Ursziny János

Nyomatott a „Békésmegyei Függetlenség” könyvnyomdájában, Békéscsabán.

Csanádapácán 30 kat. hold legkiválóbb szántóföld

belsősséggel csekély készízetés mellett eladó. Értekezhetni dr. Ursziny János ur ügyvédi irodájában Csabán.

Lapunk nyomdájában
egy fiú TANULÓUL
azonnal felvétetik.

Gyopáros fürdő megnyitása.

Orosháza község tulajdonát
képező

GYOPÁROSI GYÓGYFÜRDŐ megnyitott.

Kiváló gyógyhatásu: csuzos bántalmaknál, bőrbetegségeknel, görvélykórnel, görvélyes mirigydaganatoknál, bőrnycrhártya és csontfekélyeknel, izületi vastagodásoknál, kisebb foku izületi zsugorodásoknál, angolkórnel, női bajoknál. Női és férfi masszírozás, hideg zuhany és meleg kádfürdő berendezéssel.

A fürdő Orosházától kocsin félóra. Vasuti állomás helyben az orosházai szentes - csongrád - félegyháza - budapesti vonalon. Fürdőorvos helyben. Községi olcsó és kiténő szálloda és vendéglő, nagy kiterjedésű park és zenével.

Előljároság.

Uj női divatáruház!

ALEXANDER TESTVÉREK BÉKÉSCSABA, Vasut-utca, Vidovszky-ház.

Tisztelettel van szerencsénk a hölgyközönség szives tudomására hozni, hogy az általunk átvett Propper-féle divatüzletet nagyrészt kiárusítottuk és azt

a divat legszebb ujdonságaival
egész ujonnan berendezve

ALEXANDER TESTVÉREK CÉG ALATT

tovább vezetjük. Raktáron tartunk: Legujabb divatu és elismert legjobb gyártmányu

női ruhakelméket, selymeket, vászon, chiffon és különféle damaszt-árukat, ágy- és asztalkészleteket, szőnyeg, függöny, paplan- és ágybetéteket, különféle ruhadiszeket, a női szabósághoz szükséges összes kellékeket

s minden e szakmába vágó cikkeket. Midőn a t. vevőközönség nagybecsű pártfogását kérjük, biztosítjuk a legutánysabb árakról, előzékeny és lelkiismeretes kiszolgálásról, maradunk kiváló tisztelettel

Alexander Testvérek.

Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek.

Menyasszonyi kelengyék a legdiszesebb kivitelig.

Mintákat kívánatra bérmentve küldünk.

Békéscsabán a kanálisi szőlőkben egy ujonnan épített 2 utcai szobás ház csinos virág- és szőlőkerttel (Nagy Gábor-féle Delaware-faj) szabad kézből eladó. Értekezni ugyanott 933/3. szám alatt a tulajdonosnál.

Eladó birtok.

Liker Jánosné, Zahorán Mária tulajdonát képező és pedig a csabai határban, furisi határrészben fekvő

35 kis hold föld

és a békési határban

• Kondoros mellett levő •

144 kis hold föld

egészben vagy apróbb

parcellákban ELADÓ

Értekezhetni dr. Ursziny János

ügyvédi irodájában Békéscsabán

vagy birtokosnővel Békéscsabán

• • 2102. házszám alatt. • •

Reisz Miksa bútorgyára

Békéscsaba, Vasút-utca 1155. és 1156. sz.

Műasztalos, kárpitos-
és diszitő-műhelyek.

Rajziroda.

Telefon: 20. sz.

Telefon: 20. sz.

Saját készítményű
teljes

lakásberendezések

állandóan

nagy választékban.

Nagy pünkösdi vásár!

Tisztelettel értesitem Békéscsaba és vidéke nagyérdemű közönségét, hogy raktárom tulhalmozottsága miatt

NAGY PÜNKÖSDI VÁSÁRT

rendezek s feltűnő olcsó áron

árusítom az összes férfi-, női- és gyermekcipők, női és férfi nyakkendők, női- és férfi gallérok, kézelők, ingek, divatos kalapok, keztyűk,

fűzők, női bluzok, harisnyák, napernyők, kézi- és utazó táskák, bőrdöngők, gyermekkocsik s e helyen fel nem sorolt összes árukat.

Feltűnő olcsó árak!

Kérem a nagyérdemű közönséget raktárom megtekintésére.

BLAU BÉLA divatárú - kereskedő Békéscsaba, Kossuth-szoborral szemben.

Lilinger István és Társa

Békéscsabán, Vasut-utca, a Berbekucz szijgyártó mellett.

A tavaszi és nyári idényre ajánlják a legegészségesebb szabású sikkes

férfi-, női- és gyermekcipő-üzletüket,

akik a legrövidebb idő alatt minden e szakmába vágó munkát gyorsan, pontosan és jutányosan készítenek.

Raktáron vannak:

Cipőkrémek díszdobozban 12 darab 3 korona.

Valódi angol gummisarkok.

A legtartósabb angol cipőfűzők.

„Topó” fájdalomcsillapító tyukszemiró! 20 fillér.

„Sudin” lábbizadás ellen biztosan ható szer.

Vidéki munkákra különös gondot fordítunk.

Egy próbarendelés mindenkit meggyőződtet izléses munkánk jóságáról.

Szives pártfogást kérnek

Lilinger István és Társa

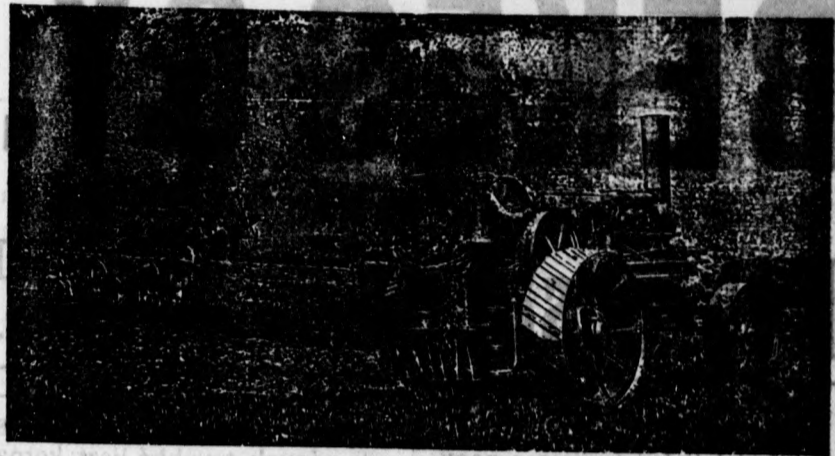
Békéscsaba, Vasut-utca, a Berbekucz szijgyártó mellett.

Egy tanonc fizetéssel felvétetik

Szegfű Rudolf gazdasági gépraktára

Békéscsaba, Buzapiac.

Ajánlja a legkitűnőbb gyártmányú **mezőgazdasági gépeket.**

Bächer és Melichár elismert mezőgazdasági gépgyáranak békésvármegyei kizárólagos képviselője. Földeknek gőzekével való felszántását a legjutányosabb árban elvállalja saját gőzekével. Óriási pénz- és időmegtakarítás a gazdáknak, kik földjüket gőzekével szántatják.

Johnston-féle aratógépek békésvármegyei főügynöksége

1434—1908.

Pályázati hirdetmény.

Békésvármegyébe kebelezett Endrőd nagyközségben lemondás folytán üresedésbe jött egyik községi orvosi állásra pályázatot nyitok.

Felhívom mindazon orvosokat, kik ezen havi előleges részletekben fizetendő évi 1200 korona készpénzfizetéssel, továbbá beteg lakásán éjjel kétszeresen számítandó 80 fillér, az orvos lakásán 60 fillér és halottkém-

lésért 20 fillér szedésével javadalmazott és a szegények ingyen gyógyításával egybekötött állást elnyerni óhajtják, hogy eddigi alkalmaztatásukat, képesítésüket és életkorukat igazoló okmányokkal fölszerelt kérvényüket hozzám f. évi június hó 20-ig adják be.

Megválasztott az állást a választás napjától számított 15 nap alatt elfoglalni köteles.

Gyoma, 1908. május 28.

ROHOSKA,
főszolgabíró.

BÉKÉSMEGYEI FÜGGETLENSÉG RÖNYVNYOMDÁJA ÉS RIADÓHIVATALA

Művészi kivitelű bál meghívók, eljegyzési, esküvői értesítések, névjegyek, üzleti kártyák, levélpapír és borítékok, számlák, körlevelek, gyászjelentések s mindenféle nyomtatványok olcsó áron készíttetnek

A kiadóhivatalban jutányos áron vétetnek fel hirdetések és azok biztos eredményre is vezetnek

Fényképkülönlegességek
Nagyítások ■■■ **Festmények**
 művészi kidolgozásban

BÉKÉSGY.

Ó Fensége József főherceg udvari fényképészénél
Békéscsabán, a katolikus templommal szemben.

Üzlet átvétel.
 Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, miszerint Békéscsabán, az Orosházi-ut 661. szám alatt eddig létezett **Kovács György-féle kenyérsütődét** megvettem és azt június 1-től kezdve saját nevemen tovább fogom vezetni. Üzletemben sa-

ját sütésű tisztán kezelt házi-kenyér, mindenféle hüvelyes vetemények, továbbá liszt, korpá és felvágott tűzifa kapható, melyeket jutányos áron, pontos kiszolgálás mellett árusítom. Kérem a t. közönséget, hogy elődöm iránt eddig tanúsított szives támogatásban engemet is részesíteni kegyeskedjenek.
 Tisztelettel
Fekete István.

Mielőtt személy-, jel- zálog- vagy építési **KÖLCSÖN** iránt intézkednék kérjen díjtalanul prospektust. **MELLER L. EGYED** BUDAPEST IX., Lóczy-utca 7. Telefon: 46-31.

GOLDBERGER A. V.
 HIRDETÉSI IRODA
 BUDAPEST, IV., RÖSER BAZÁRBA
 (KÁROLY-KÜRUT 22. SZ.)
 HELYEZTETETTÁT.

Köszén ✂ Klár!
 ■■ Belföldi és porosz köszén, ■■
 ■■ bihari és dorogi mész ■■
 waggonszámra megrendelhető

Klár Andor kereskedelmi és bankirodájában
DEBRECZEN, Miklós-u. 23.
 Olcsó árak. — Pontos szállítás. — Kívánatra részletes ajánlat.
Bankosztály: Törlesztéses, kötvény- és váltókölcsönök, tárcahitel kereskedőknek és gyárosoknak, gazdáknak személyi hitel.
TELEFON: 445. SZ. TELEFON: 445. SZ.

VASUTI MENETREND. Érvényes 1908 május hó 1-től.

Budapest k. p. u. — Arad.				Nagyvárad — Szeged-Rókus.						
Budapest indul	720	8—	2—	1220	930	Nagyvárad indul	602	1020	445	770
Szolnok érkezik	916	1050	351	340	1233	Nagyszalonta	708	1126	602	924
Szolnok indul	255	923	1109	358	407	Kötegyán	728	1144	624	942
Mezőtúr	440	1005	1210	442	524	Gyula	758	1218	657	1039
Gyoma	528	1034	1240	502	600	Békéscsaba érkezik	817	1237	718	1108
Békéscsaba érkezik	642	1111	128	543	704	Békéscsaba indul	824	148	741	444
Békéscsaba indul	709	1113	205	553	728	Orosháza	915	249	859	550
Kétegyháza	743	1130	229	611	756	Hódmezővásárhely	1000	344	1012	633
Arad érkezik	910	1212	329	654	900	Szeged-Rókus érkezik	1045	422	1101	740

Arad — Budapest k. p. u.				Nagyvárad — Gyoma.					
Arad indul	509	818	1125	416	451	930	Nagyvárad ind.	920	825
Kétegyháza	611	901	1234	500	625	1054	Össi ind.	903	808
Békéscsaba érkezik	635	919	1259	517	654	1124	Vésztő ind.	613	520
Békéscsaba indul	643	923	129	520	711	1128	Szeghalom ind.	612	520
Gyoma	736	1007	225	604	859	1247	Szeghalom ind.	544	432
Mezőtúr	803	1030	305	625	935	122	Dévaványa ind.	447	325
Szolnok	917	1119	424	732	1204	305	Gyoma ind.	437	313
Budapest érkezik	1225	115	725	940	500	606			

Nagyvárad — Gyoma.				Szeged-Rókus — Nagyvárad.							
620	600	ind.	Nagyvárad	érk.	920	825	Szeged-Rókus indul	330	1059	301	800
634	213	érk.	Össi	érk.	903	808	Hódmezővásárhely	428	1140	347	858
636	214	ind.	Vésztő	érk.	902	808	Orosháza	541	1228	432	1007
932	451	érk.	Szeghalom	ind.	613	520	Békéscsaba érkezik	636	118	515	1107
942	501	ink.	Dévaványa	érk.	612	520	Békéscsaba indul	656	138	548	450
1010	528	érk.	Gyoma	ind.	544	432	Gyula	719	202	612	528
1025	541	ink.			534	412	Kötegyán	754	232	643	611
1112	625	érk.			447	325	Nagyszalonta	831	257	705	702
1142	636	ind.			437	313	Nagyvárad érkezik	940	400	810	828
1223	718	érk.			350	230					

Püspökladány — Szeghalom.				Kiskunfélegyháza — Orosháza.							
700	155	ind.	Püspökladány	érk.	100	852	Szeged-Rókus indul	—	—	—	350
990	422	érk.	Szeghalom	ind.	1020	550	Hódmezővásárhely (93, 94)	—	—	—	455

Kiskunfélegyháza — Orosháza.				Vésztő — Hollód.						
702	1253	511	835	ind.	K.-Félegyháza	érk.	440	1013	242	804
826	238	633	1002	érk.	Szentés	érk.	818	110	532	855
320	836	301	645	ind.	Fábián	érk.	729	1231	453	877
350	915	353	720	érk.	Orosháza	ind.	546	1102	331	647

Mezőtúr — Szarvas — Orosháza.				Békéscsaba — Békés.											
229	1215	540	indul	Mezőtúr	érkezik	930	230	910	352	713	152	814			
84	144	823	"	Szarvas	"	315	103	628	558	1240	500	1115			
555	1117	607	"	Orosháza	"	535	326	820	indul	Békéscsaba	érk.	615	1258	520	1135
									"	Békés	"	412	730	210	824

Kisszénás — Kondoros.								
441	745	237	ind.	Kisszénás	érk.	705	1215	705
458	800	252	érk.	Kondoros	ind.	650	1200	651

Valódi brünni szövetek
 az 1908. évi tavaszi és nyári időnyre.

Egy szelvény	1 szelvény	7 korona
3-10 m. hosszú	1 szelvény	10 korona
teljes férőhelyhez (Kabát, nadrág és mellény)	1 szelvény	15 korona
oligodó, csak	1 szelvény	17 korona
	1 szelvény	18 korona
	1 szelvény	20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért, szelvényt felöltözökhöz, turistalódit, selyem-lingarnt stb. stb. gyári áron kád a mint megtekinthető és szálló cég mindenütt ismert postógyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brünn.
 Mintán indyán és bérmentve.
 Az előnyök, a melyeket a nagyívűvő élvez, ha szövetségüket közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentékenyek.
 Szabott, legelőbb árak. Óriási választék.
 Mintán, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss árban.

Ingatlan-eladás.
 Zahoran György tulajdonát képező volt Szeberényi-féle

78 okta föld

mely közvetlen a város mellett fekszik, igen kedvező fizetési feltételek mellett bármely kis parcellákban is

eladó.

Értekezhetni dr. Ursziny János ügyvéd ur irodájában Békéscsabán.